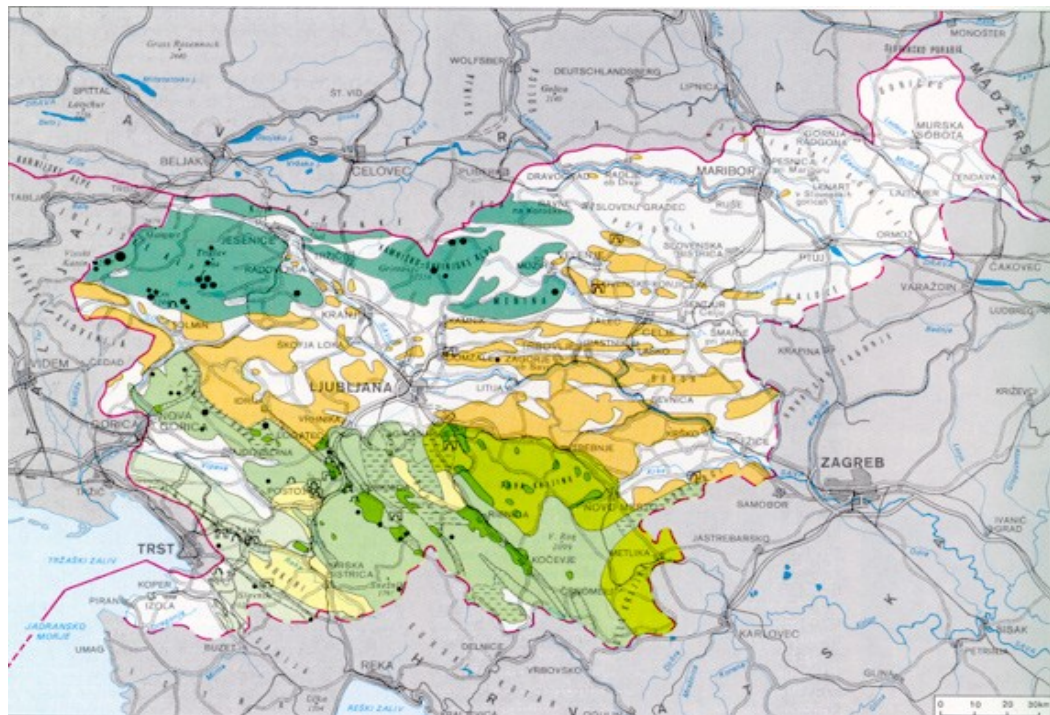
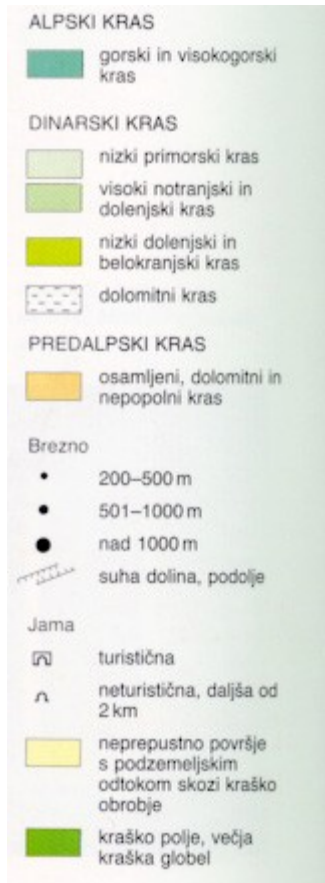

KRAŠKI RELIEF

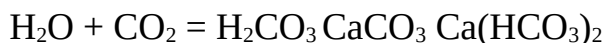
Bistvo [kraškega reliefa](#) so kraški pojavi.

Kras nastaja na apnencu in njemu po kemični sestavi sorodnih prepustnih kamninah. V Sloveniji je takega površja skoraj polovica.

Proces, ki ustvarja za kras tipične reliefne oblike, se imenuje **kemična erozija** ali [koroziija](#).

Koroziija je proces raztapljanja apnenca. Poteka z delovanjem padavinske vode, obogatene z ogljikovim dioksidom, na apnenec.

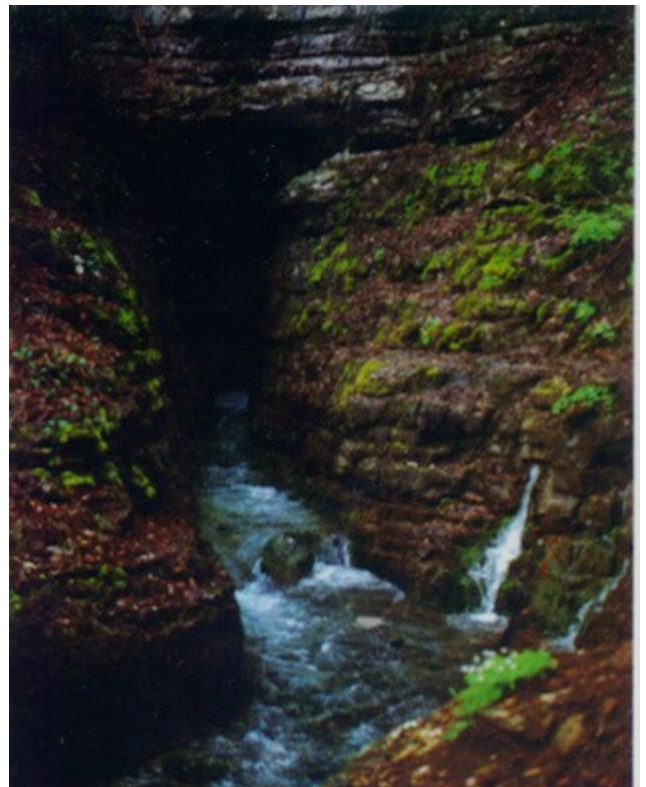
Intenzivnost raztapljanja apnenca je močno odvisna od čistosti in razpokanosti kamnine ter od količine CO₂, ki se ga voda nabere iz zraka, največ pa v prsti.

Kraških pojavov ni brez vode in hkrati velja, da kras skoraj nima površinsko tekočih voda. Zaradi prepustnosti apnenca so značilne specifične [vodne razmere](#).

Kras deluje kot cedilo: padavinska voda se izgublja skozi razpoke v apnencu in odteka v globino. Podzemne vodne poti so zelo različnih velikosti in oblik. Voda se združuje v manjše in večje curke, potoke in podzemeljske reke, zastaja v podzemeljskih jezerih, se pretaka skozi globoke rove, nato se na kraškem obrobju spet pojavi na površju. V kraško podzemlje poniknejo tudi ponikalnice, ki pritečejo z ne kraškega sveta. Po dežju se kras hitro napolni z vodo, vodna gladina v kotlinah se dvigne, nato pa se podzemlje počasi prazni.

Na robu kraškega sveta so pogosti [kraški izviri](#).

To so močni izviri vode na stiku apnenca z neprepustno podlago. Voda lahko izvira tudi v kraški jami. Za kraške izvire imamo različna ljudska imena, npr.: krop, obrh, itd. So primerni viri pitne vode, a hkrati zelo občutljivi za onesnaževanje.

Vodo lahko zbira reka , ki oblikuje normalen rečni relief ali pa kraška reka, imenovana [ponikalnica](#).

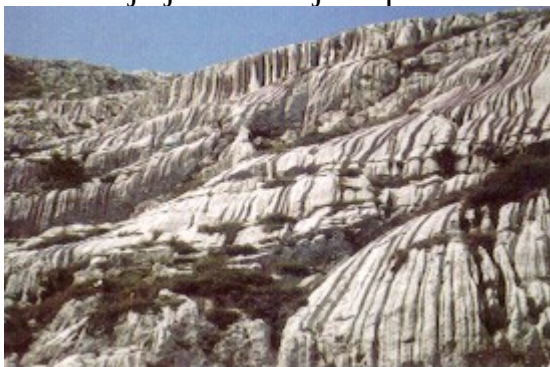
= reka s kraškim izviro, ki ponavadi teče po neprepustni podlagi kraškega polja, na stiku z apnencem pa ponikne oz. izgine v tla. To mesto imenujemo **požiralnik**, **Ponikev** ali pa **jamski ponor**, če voda izginja v jamo.

Na kraškem površju nastajajo *površinske kraške oblike*:

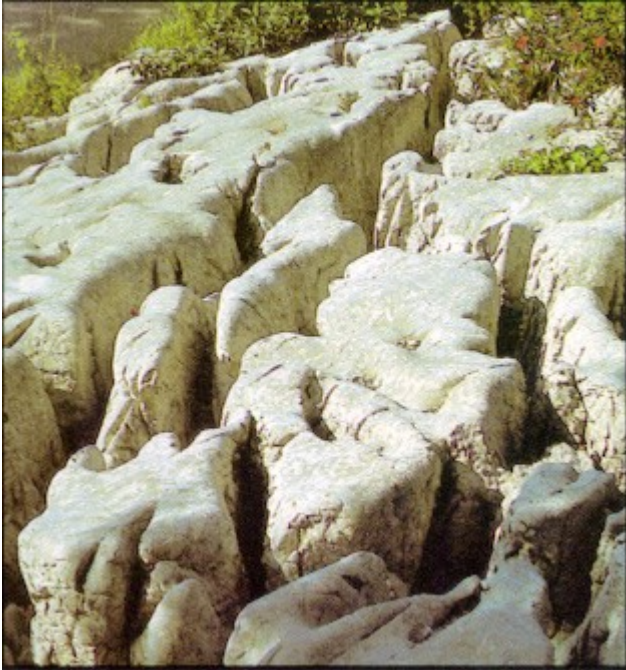
-[žlebiči](#)

= razjede pravih žlebastih oblik, ki potekajo v smeri največjega strmca stene. Izoblikuje jih odtekajoča padavinska voda.

-škraplje

= od nekaj cm do nekaj m dolge kraške oblike, nastale zaradi korozije vzdolž razpok ob ploskvah manjše odpornosti kamnine.

-škavnice

= okrogle ali podolgovate vdolbine v skali, velike nekaj dm. Imajo ravno dno, ki ga je oblikovala zastajajoča deževnica.

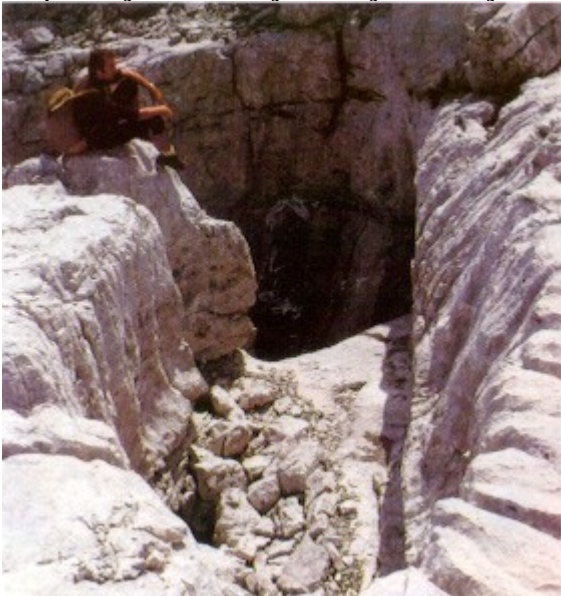
-vrtače

= kotanje skledaste ali lijakaste oblike, s premerom do 50m in globoke do 10m. Debelejša plast prsti na dnu vrtače je primerna za njive.

-kotliči

= vrtačam podobne kotanje v visokogorju, v katerih se nabira sneg. Ob taljenju se površje v kotanji hitreje znižuje kot v okolici.

[-uvala](#)

= skledasta kotanja , večja od vrtače in manjša od kraškega polja , od katerega se razlikuje tudi po neravnem dnu, ki je lahko razčlenjeno z vrtačami.

[-koliševka ali udorna vrtača \(udornica\)](#)

= zaprta globel (globoka in široka do 200m), s prepadnimi pobočji, nastala z rušenjem jamskega stropa.

[-kraško polje](#)

= največja kotanja na krasu, z ravnim dnom, strmim, sklenjenim obodom. Po njem ponavadi teče reka ponikalnica s kraškim izviro in odtokom. Fenomen med kraškimi polji je Cerknjsko polje s presihajočim jezerom. Polje ojezeri ob večjem in dolgotrajnem deževju, ko se nanj steka večja količina vode, kot jo lahko ponikne.

-[kraško podolje](#)

= uravnano, nižji svet med večjimi kraškimi masivi. V najnižjih delih lahko nastanejo kraška polja.

-[suha dolina](#)

= dolinasta oblika brez površinskega vodnega toka, ki ponavadi nastane po umiku vode v kraško notranjost.

Za kraško površje pa so značilne tudi podzemeljske kraške oblike:

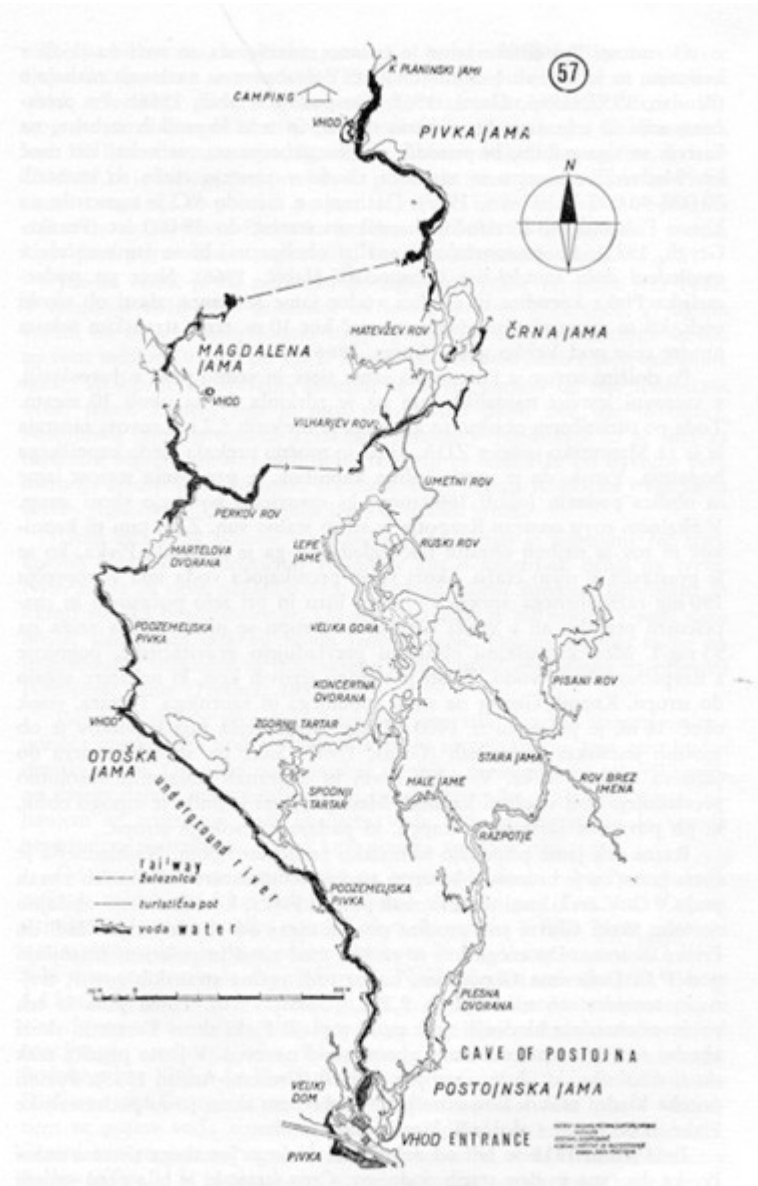
-[brezno](#)

= navpičen jašek v kraškem svetu, ki je praviloma bolj globok kot pa širok in se mu ne vidi dna.

-[kraške jame](#)

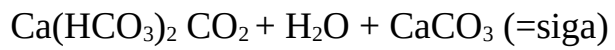
= nastanejo zaradi korozijske razširitve razpok v kamninah, največje pa so oblikovalee podzemeljske reke oz. ponikalnice. Lahko so suhe ali vodne (npr. Planinska jama), izvirne (Unica V Planinski jami) ali ponorne (Rak v jami Karlovica).

-kapniki

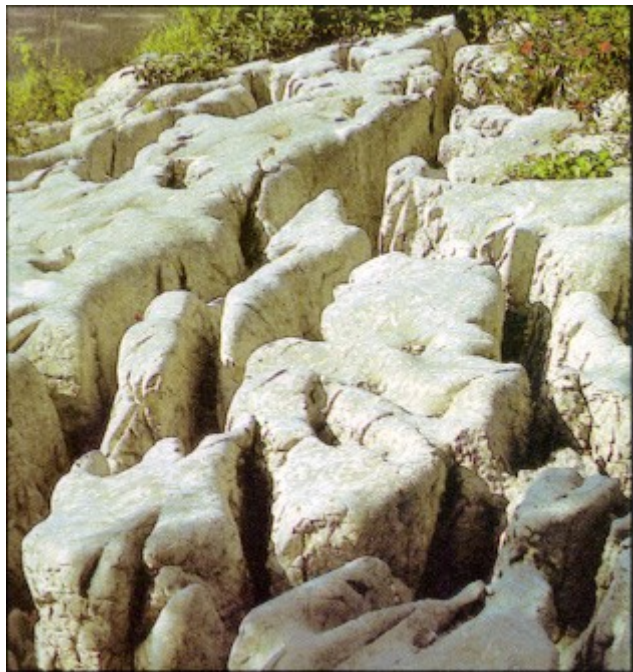
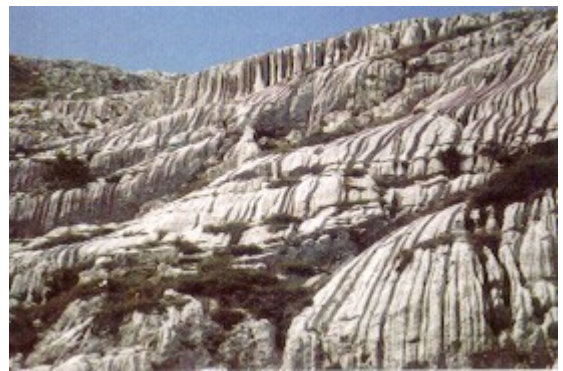
= so sigaste tvorbe, ki nastajajo v suhih kraških jamah.

Z uhajanjem CO₂ iz kapljajoče vode se izloča kalcit oz. siga.

Kapniške tvorbe so različnih oblik: stalagmiti (na tleh), stalaktiti (s stropa), stebri (po združitvi stalaktitov in stalagmitov), zavese, cevčice itd.

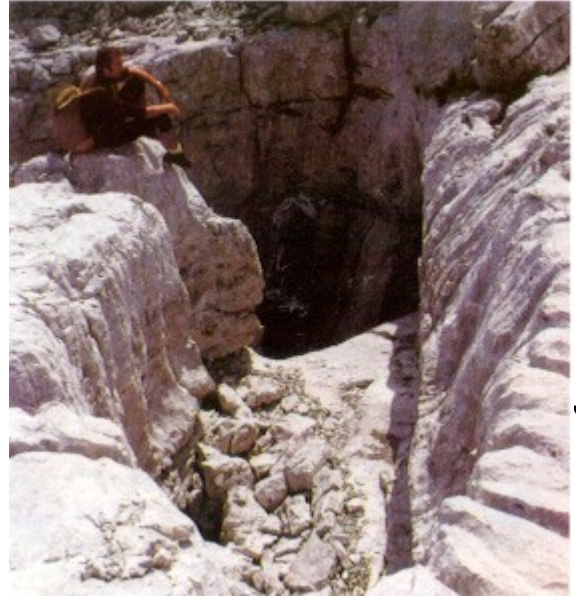

Škraplje

Požiralnik

tače

Kotliči

**Polje
Uvala**

Suha dolina